

De pentekeningen van / Les dessins à la plume
de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) :

40) De afbeeldingen in / Les illustrations dans
Boerenkrijg, tweede deel, *Vaderland* (1910 ?)
van / de Lodewijk **VAN LAEKEN** (1869-1930).
par / door Bernard GOORDEN

Het is tijd hulde aan Emiel WALRAVENS te bewijzen / Il est temps de rendre hommage à Emiel WALRAVENS.

Er zijn bijna geen artikels over hem / Il n'y a presque pas d'articles sur lui.

De uitgever Lode OPDEBEEK en, o. a., schrijver Lodewijk VAN LAEKEN (1869-1930), in de loop van de tijd, denkt dat sommige pentekeningen ** Edmond VAN OFFEL (1871-1959) te wijten zijn. / Au fil du temps, l'éditeur Lode OPDEBEEK et, e. a., écrivain Lodewijk VAN LAEKEN, pense que certains des dessins d'Emiel WALRAVENS sont dus à Edmond VAN OFFEL.

De beste oplossing om hem een hulde te bewijzen is zijn pentekeningen te reproduceren * . / La meilleure solution pour lui rendre hommage consiste à reproduire ses illustrations * .

Hieronder zijn de pentekeningen vermoedelijk van Emiel WALRAVENS te wijten. / Nous reprenons, ci-dessous les illustrations vraisemblablement dues à Emiel WALRAVENS.

Generaal Jardon.

Pentekening bladzijde 1 / page 1
(tweede deel)

TWEEDE DEEL.

HOOFDSTUK I.

DE SPOOKGENERAAL.

Ook de Kempen lagen gekromd onder het looden juk van den vreemdeling.

De Franschen hadden beloofd vrijheid en broederschap te brengen, maar, helaas, de rechten van den mensch schenen alleen toepasselijk op de overwinnaars. Zij traden hier als de meesters op en mishandelden de Vlamingen als een overwonnen volk.

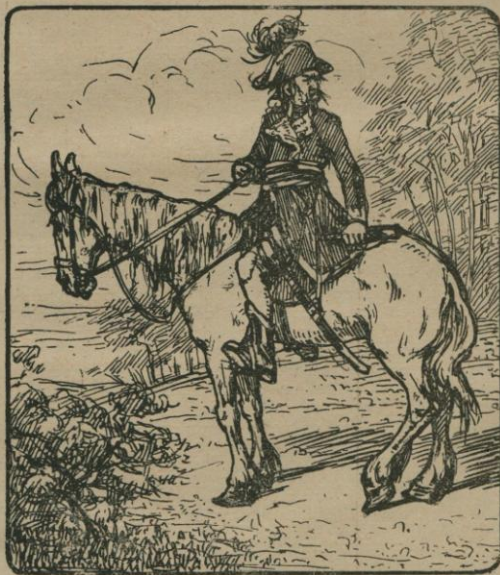
Doch de kruik gaat zoo lang te water tot ze breekt. De maat loopt over, het lijden is groot. Overal hangt er oproer in de lucht en de grond brandt onder de voeten der vreemdelingen.

Te Brussel wordt er krijgstraad op krijgstraad belegd, en koeriers houden Parijs op de hoogte van den toestand.

Er kwamen berichten in dat Diest, Turnhout en Herenthals middenpunten zijn van den opstand, en de generaals Chabert en Jardon worden belast met het onderdrukken van dien muitlust.

* * *

Jardon is een Luikenaar en dus een Belg, doch hartstochtelijk de republiek en hare instellingen toegedaan, aarzelt hij geen oogenblik tegen zijn landgenooten op te rukken.

Generaal Jardon.

«Jardon is een opmerkenswaardige figuur, zegt August Snieders: 't is een jonge man van een-en-dertig jaar; zijn gelaat kenmerkt barschheid, en d'ie karaktertrek spreekt des te meer, als men ziet dat de kin sterk vooruitkomt, zooals men zegt, een «bef» vormt. De neus heeft geen edelen vorm, zijn oog is levendig, scherp, zelfs brutaal. Zijn donkere pinharen hangen in klissen op den kraag van zijn uniform.

Wat de generaal nog opmerkelijker maakt, is zijne klee-

ding. Deze is erg gehavend, verscheurd, versleten, en aan den elleboog gelapt. De oude hoed is met veeren versierd, die er uit zien, als hadden de muizen er feest mee gehouden.

Jardon wil als een streng republikein beschouwd worden, een, die alle pracht, alle praal verstoot, en slechts schittert door moed en deugd.

Uit geheel dat zonderlinge wezen stralen stoutheid, vaste wil, een onverbidde lijke strengheid.

Met zijn paard vormt hij, om zoo te zeggen, een geheel; het dier is even gehavend als hij.

't Is een zwartvaal ros, mager als een graat, met ongekamde haren, gedund, en als door de ratten afgeknagden staart, met een doorschoten oor en stijve achterpooten.

Op bil, schoft en nek ziet men witte linken zonder haren, het zijn kerven van lans, piek en sabel. Een rechte scharminkel is dat paard, maar als het in beweging komt, onder den spoorslag van zijn mees'er, gloeit het oog, snuiven de neusgaten, krijgen de schijnbaar houten pooten plooibaarheid en is het of de duivel het dier in de romp zit.

Dan, dan vliegt het als een tooverpaard tot in het midden van den kogelregen.

Jardon heeft in het leger de faam van onkwetsbaar te zijn. Het is of de kogels, die op hem gericht worden, krachteloos in zijn kleederen neerzakken; maar de adjudant, die hem wordt toegevoegd, zoo zegt zijn levensbeschrijving, ontvangt bij zijn benoeming... een doodsbevel.

Zoo vele adjudanten zijn er reeds, onder Jardon's bevelen, gesneuveld, dat men huivert nog aan zijn kommando te gevoorzamen.

Ja, 't is een onheilspellende figuur, op een duivelachtig paard.

Men gebiedt aan Jardon daàr, op dat punt te staan: hij zal er op het bepaalde uur aanwezig zijn, hij en zijn paard, door welken helschen damp en gloeienden kogelregen zij ook gevlogen zijn.

De soldaten maakten legenden op den generaal en zijn mager paard, en men vertelt die, als men 's avonds bij het wachtvuur zit.

Geleerdheid heeft hij niet: hij is de zoon van een kleinen bakker te Verviers. Zijn vader dacht dat zijn opvoeding voltooid was, toen de knaap zijn naam schrijven kon. Heeft hij later leeren lezen en schrijven? Mogelijk, doch het wordt wel eens betwist.

Op zijn 22^e jaar diende Jardon in het regiment der staten van het prinsdom Luik. Toen België in 1790 door de Oostenrijkers weer overrompeld werd, ging Jardon in Franschen dienst over.

Op zijn 26^e jaar was hij brigade-generaal en had hij aan twintig veldslagen deelgenomen.

Oorlogstaktiek is bij hem als ingeboren

Het liefst vecht Jardon op de voorposten, lijf tegen lijf, vrij van allen band en bevelen. Nu echter voert hij dien strijd tegen zijne landgenooten en begrijpt misschien niet, welke hatelijke rol hij op zich nam.

Hij is soldaat, de republiek heeft hem in dienst genomen, en hij verdedigt de republiek tegen wie dan ook, en hoe dan ook.

Wij zouden die zonderlinge verschijning op het slagveld kunnen bewonderen, hij zou een legendarische held bij ons zijn geworden, doch hij is en blijft een verrader, die tegen landgenooten strijdt.

Dat verraad schandvlekt zijne nagedachtenis, en bij ons volk blijft hij gebrandmerkt als een Caïn, die eens geen handvol aarde zou vinden om zijn hoofd op te leggen.

Tegen zijn gewoonte is in ditmaal Jardon, de spookgeneraal, zooals men hem reeds noemt, van zijn paard gestapt en laat het met den teugel achter zich leiden.

Aan het hoofd van ongeveer tweehonderd Sanskulotten, trekt Jardon langs den glibberigen, bruinen aardweg, die door de dennebosschen naar Herenthals loopt. In zijn nabijheid stappen eenige officieren, allen even haveloos, even ruig als hun aanvoerder zelf.

Het heeft daags te voren geregend, en men kan moeilijk voort over den kleiachtigen weg.

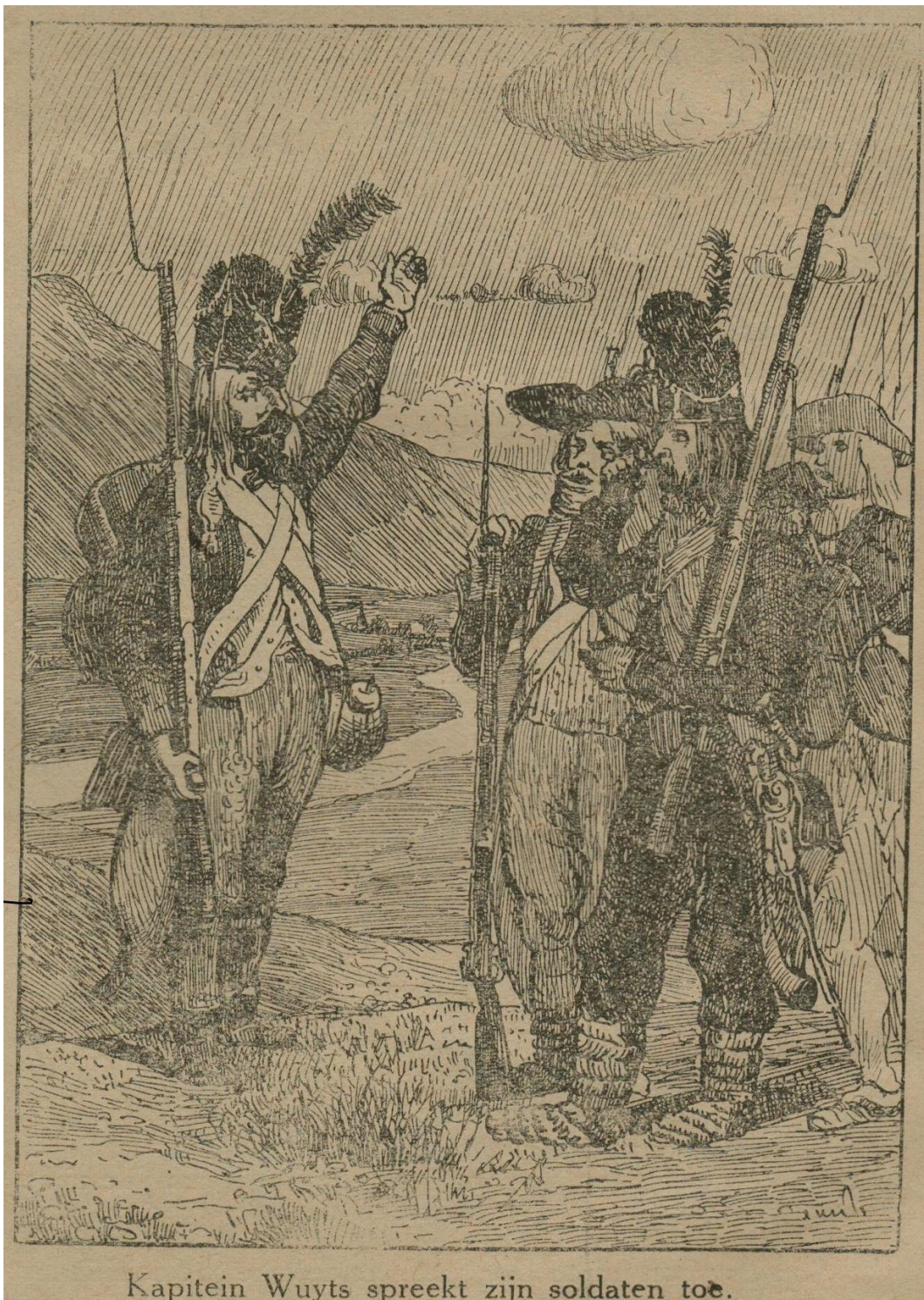
— Een vervloekt land om oorlog te voeren, zegt Jardon.

Pentekening bladzijde 8 / page 8

Type van Sanskulot.

Kapitein Wuyts spreekt zijn soldaten toe.

Pentekening bladzijde **12** / page **12**
Hulde aan / hommage à **RAFFET** ? ...
(planche N°6 dans
Armand DAYOT,
Raffet et son œuvre.)

Pl. 6.

Le Représentant a dit :

Avec du fer et du pain on peut aller en Chine... Il n'a pas parlé de chaussures.

RAFFET et son Œuvre

par

Armand DAYOT

Inspecteur des Beaux-Arts

100 Compositions

lithographiques,
Peintures à l'huile,
Aquarelles, Sépias

et
Dessins inédits

PARIS

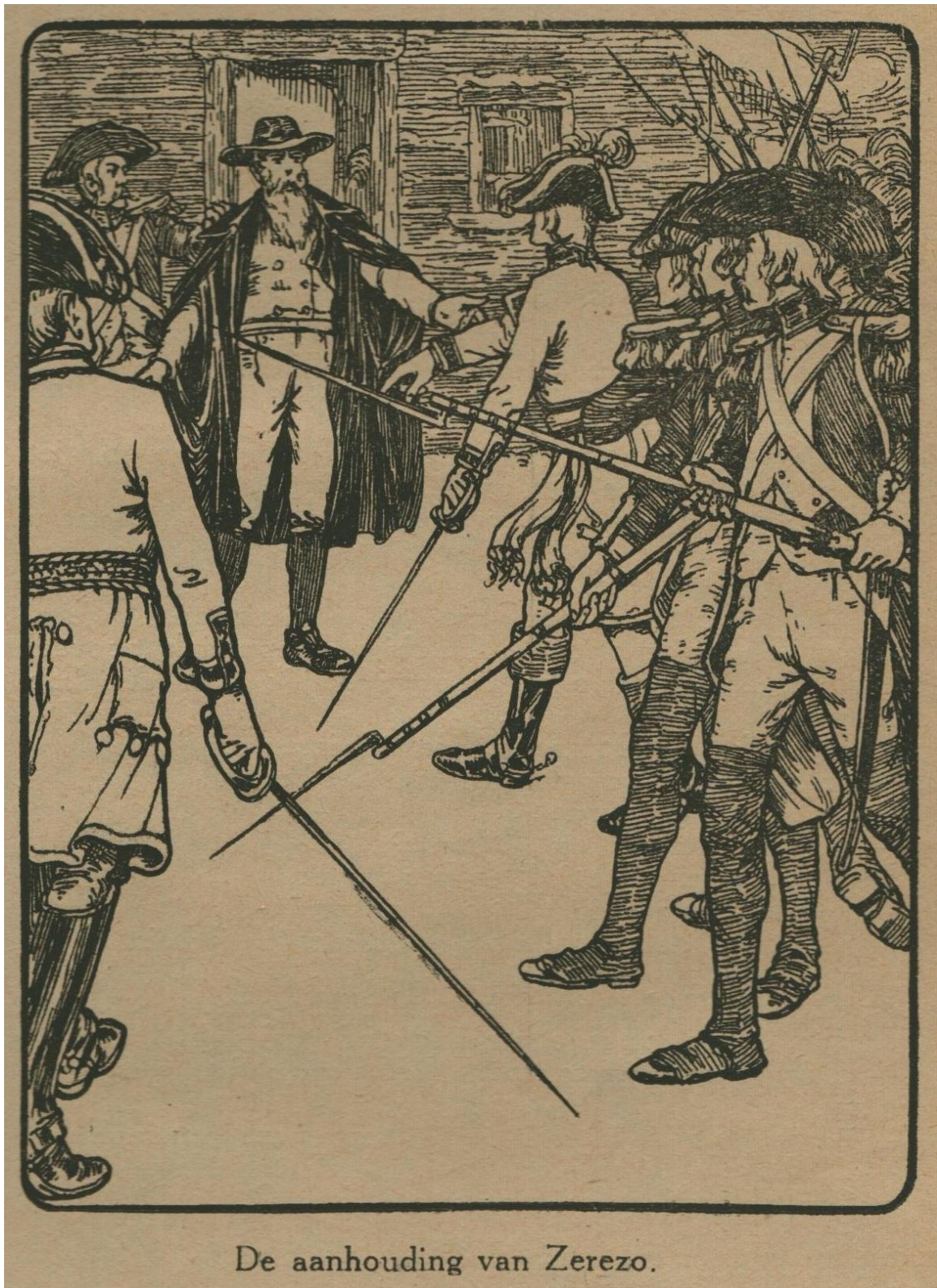
ANCIENNE MAISON QUANTIN
LIBRAIRIES-IMPRIMERIES REUNIES
7, rue Saint-Benoît, 7
MAY et MOTTEZ, Directeurs

D'après le tableau du Louvre.

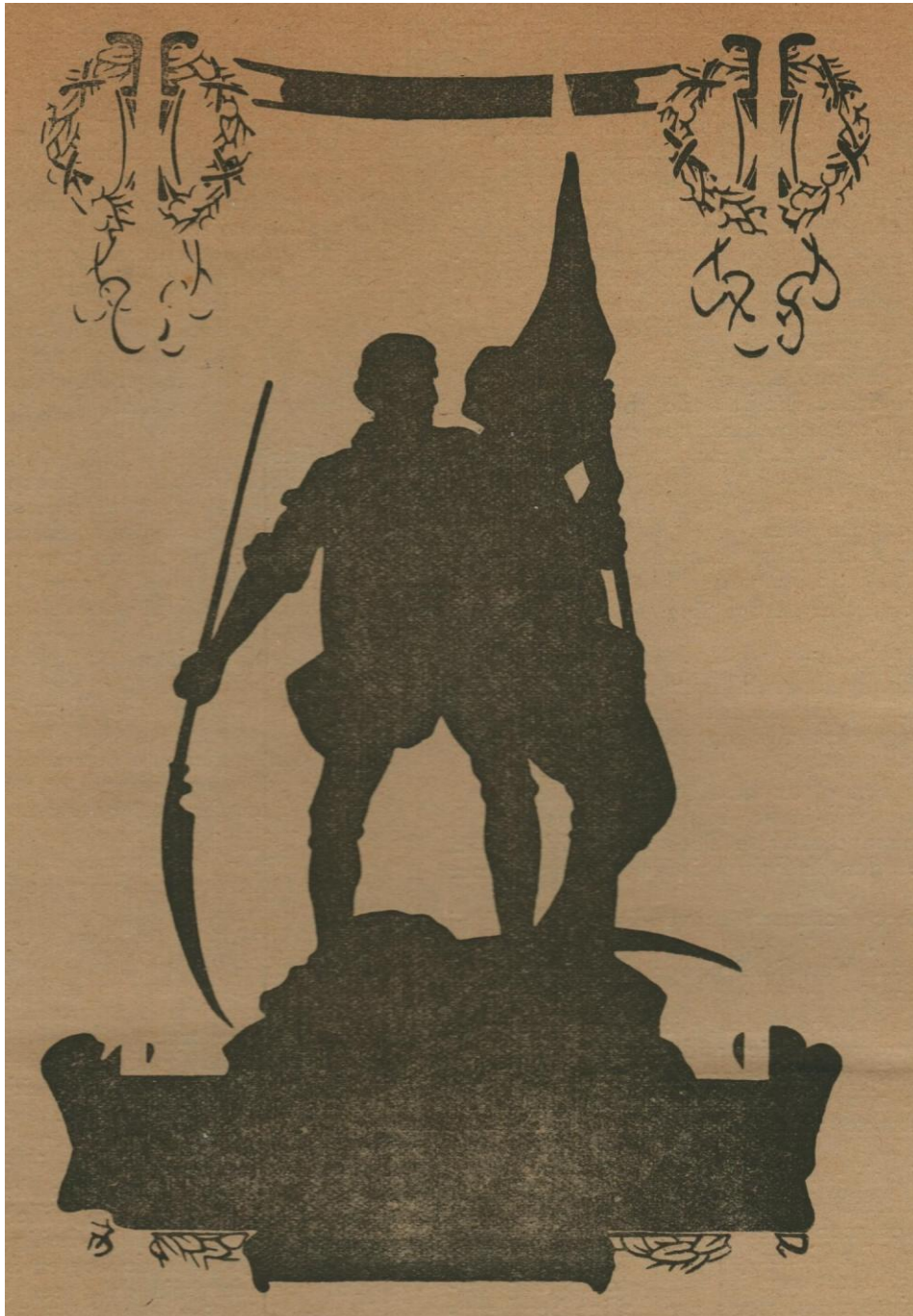

Pentekening bladzijde 28 / page 28

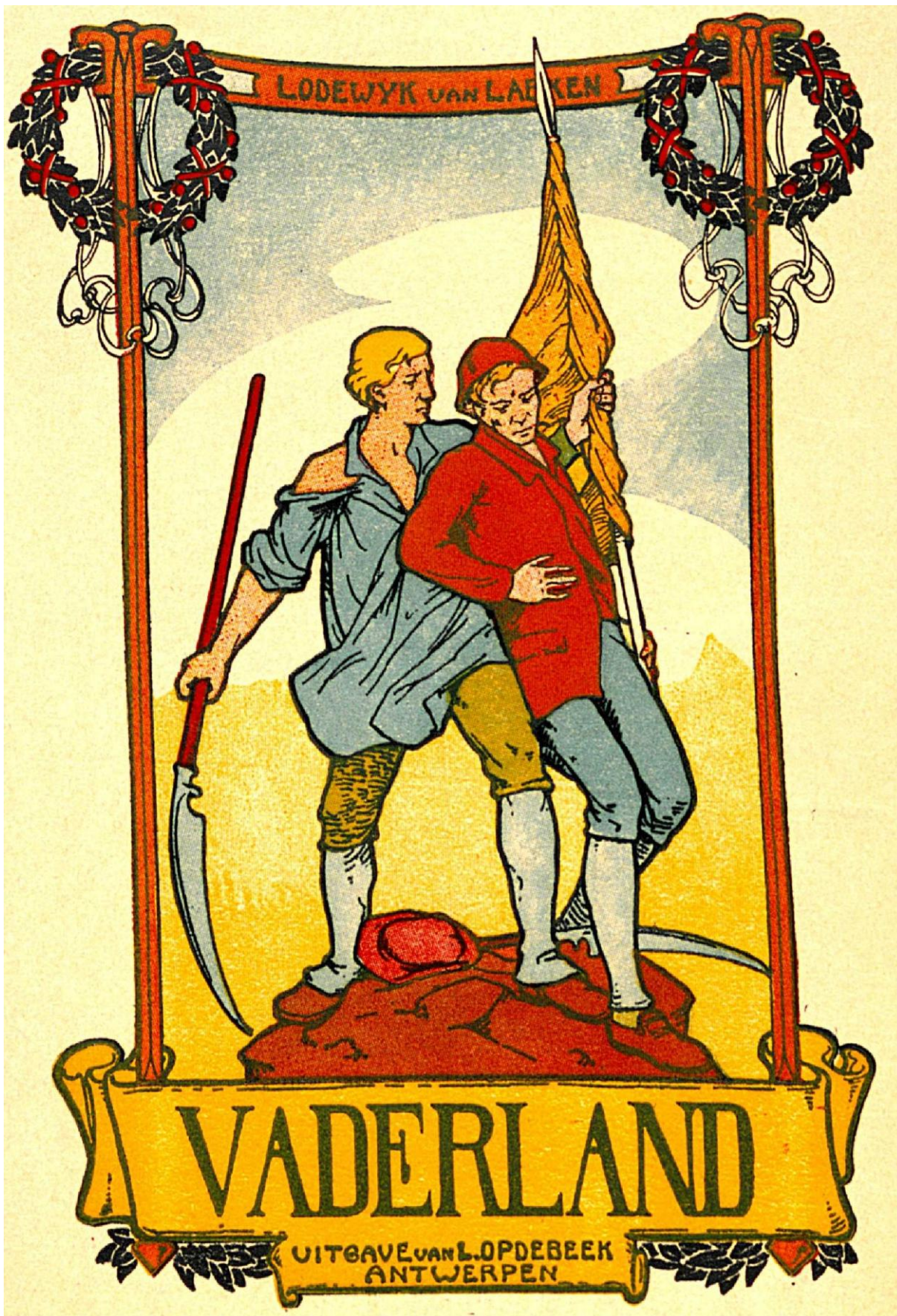

Pentekening bladzijde **57** / page **57**
Ook aanwezig in / aussi présent dans
Judas van Tyrol, bladzijde **21**

Pentekening bladzijde **88** / page **88**
Ook aanwezig (als kaft) in /
aussi présent (comme couverture) dans

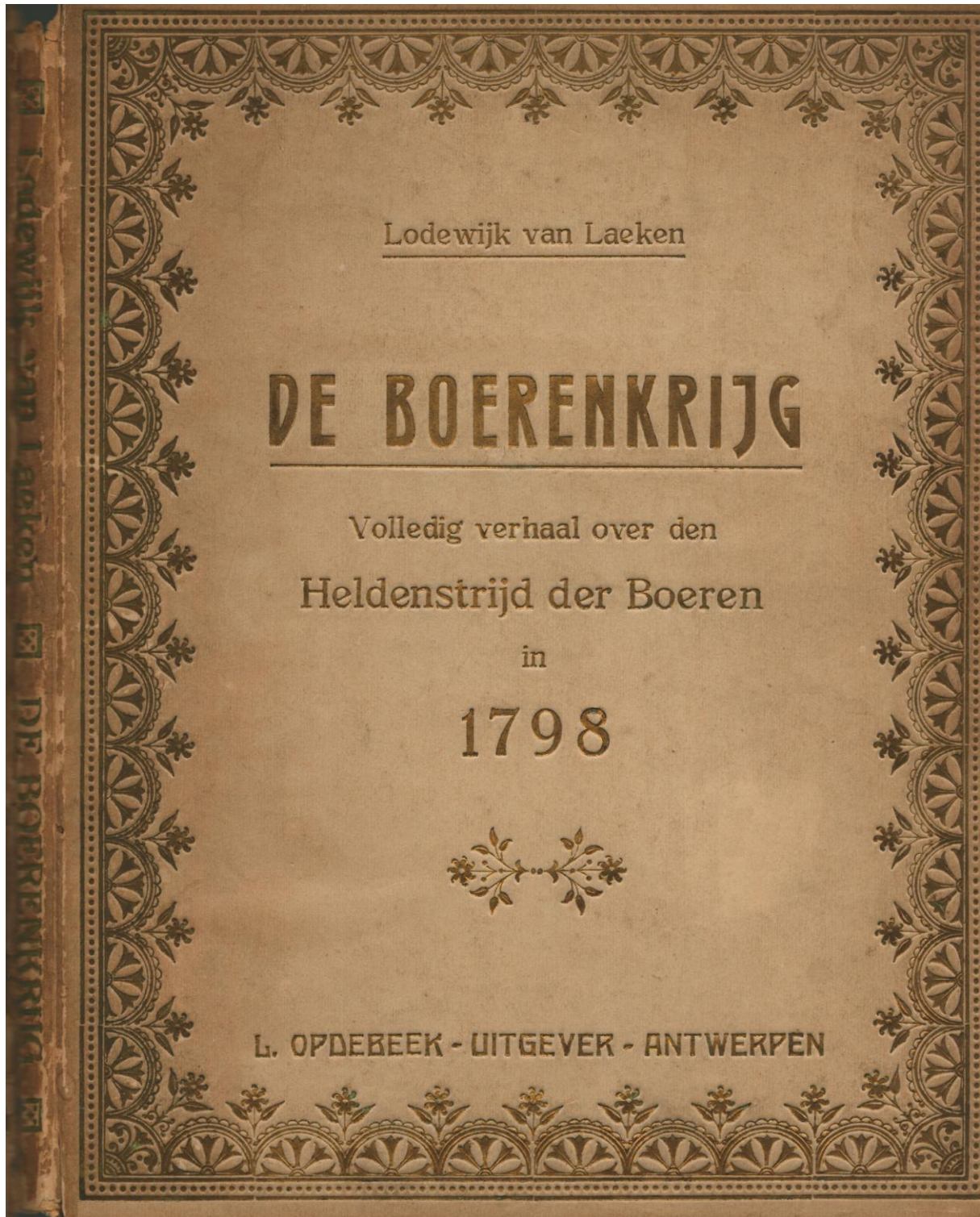

LODEWYK VAN LAEKEN

VADERLAND

UITGAVE VAN L. OPDEBEEK
ANTWERPEN

BIBLIOGRAFIE / BIBLIOGRAPHIE.

Meesterwerken van / chefs-d'oeuvre de
Emiel Walravens.

Tijl Uilenspiegel in Vlaanderen (1904) van Jan Bruylants * :

http://www.dbnl.org/tekst/bruy002tijl01_01/

De wonderlijke lotgevallen van Jan zonder Vrees (1910) van Constant de Kinder * :

http://www.dbnl.org/tekst/kind008wond01_01/colofon.php

http://www.dbnl.org/tekst/kind008wond01_01/kind008wond01_01.pdf

http://www.dbnl.org/arch/kind008wond02_01/pag/kind008wond02_01.pdf

Over / Au sujet de Emiel Walravens.

WYNANTS, Maurits ; “*Emiel Walravens, of de zoektocht naar een nagenoeg onbekend kunstenaar*”, in **Het Hof van Melijn** (driemaandelijks ledenblad van de vzw « *De vrienden van de School van Tervuren* »), Tervuren, 13 (2000), nr. 2, bladzijden 18-27.

GOORDEN, Bernard ; « *Hoe Lode OPDEBEEK (1869-1930) boeken liet illustreren die hij uitgaf 1 / Comment Lode OPDEBEEK (1869-1930) faisait illustrer des livres qu’il éditait 1 : Terugkomende pentekeningen van Emiel WALRAVENS (1879-1914) in 5 vergeleken boeken *** / Illustrations récurrentes d’Emiel WALRAVENS (1879-1914) dans 5 livres (De Bruid van Jan van Breydel, Groeninghe, Genoveva van Brabant / Geneviève de Brabant, La vie de Marie Stuart, Kerlingaland) :*

<http://www.idesetautres.be/upload/AFBEELDINGE%20EMIEL%20WALRAVENS%20BRUID%20JAN%20BREYDEL%20VERGELEKEN%20MET%20NHOUD%204%20ANDERE%20BOEKEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **1**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Groeninghe ****** (1910) van / de Abraham **HANS** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2001%20GROENINGHE%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **1bis**) De afbeeldingen / de **portretten** in / Les illustrations / les **portraits** dans **Groeninghe** (1910) van / de Abraham **HANS** :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2001bis%20GROENINGHE%20PORTRETTE%20PORTRAITS%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « Is het **portret** van Gwyde (Gwijde) van Dampierre van Emiel **WALRAVENS** (1879-1914), van Edmond **VAN OFFEL** (1871-1959) of van een vroegere kunstenaar ? ... / Le **portrait** de Gui (Guy) de Dampierre est-il d'Emiel

WALRAVENS, d'Edmond **VAN OFFEL** ou d'un artiste antérieur ? » :

<http://www.idesetautres.be/upload/GWYDE%20GUIL%20de%20DAMPIERRE%20PORTRET%20PORTRAIT%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **1ter**) Andere afbeeldingen in / Autres illustrations dans **Groeninghe** (1910) van / de Abraham **HANS**. Sommige misschien van Edmond Van Offel, moeilijk te onderscheiden :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2001ter%20GROENINGHE%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **2**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Het nevelmanteltje** (1923 ?) van / de K. **BOUTER** (= Lode **OPDEBEEK**) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2002%20NEVELMANTELJTJE%20kBOUTER%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **3**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De bokkenrijders in het land van Valkenberg** (1910) van / de Pieter **ECREVISSE** (1804-1879) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2003%20BOKKENRIJDERS%20LAND%20VALKENBERG%20PIETER%20ECREVISSE%20BGOORDEN.pdf>

N.B. : in een heruitgave van 1979 dankzij Albert VAN HAGELAND, in de reeks “*Vlaamse volksboeken*”, zijn er andere afbeeldingen maar, op eerste zicht, geen van Emiel WALRAVENS. Gratis te downloaden via LINK

<http://www.dbnl.org/titels/titel.php?id=ecre001bokk02>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : 4) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Het kraaiennest* (1912) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2004%20KRAAIENNEST%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : 5) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Maria van Brabant* (1903) van / de Hubert **MELIS** (1872-1949) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2005%20MARIA%20VAN%20BRABANT%20MELIS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **6**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Genoveva van Brabant** (1866 **en** 1918). Une œuvre traitée par 2 auteurs : Johana-Desideria **COURTMANS-BERCHMANS** (1811-1890) et Jan **VERRIEST**, pseudonyme que nous avons percé à jour, de Lode OPDEBEEK :
<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2006%20GENOVEVA%20VAN%20BRABANT%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **7**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De laatste lotgevallen van Robert en Bertrand** (1905) **van** / de Jan **BRUYLANTS** (1871-1928) :
<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2007%20ROBERT%20EN%20BERTRAND%20BRUYLANTS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **8**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De dodenvelden van Siberië** (1890) **van** / de Victor von **FALK** (1861-1926) :
<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2008%20DODENVELDEN%20VAN%20SIBERIË%20VON%20FALK%20BGOORDEN.pdf>

[NS%2008%20DODENVELDEN%20SIBERIE%20VON%20FALK%20BGOORDEN.pdf](http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2008%20DODENVELDEN%20SIBERIE%20VON%20FALK%20BGOORDEN.pdf)

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **9**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Vlaamsch Bloed* (1906) **van** / de Lodewijk **VAN LAEKEN** (1869-1930) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2009%20VLAAMSCH%20BLOED%20LODEWIJK%20VAN%20LAEKEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **10**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Leopold II* (uitgavedatum : vóór 1912) **van** / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2010%20LEOPOLD%20II%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **11**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Lange Wapper* (o. a. 1912) **van** / de Karel **ADRIAENSSENS** en **van** / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2011%20LANGE%20WAPPER%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **12**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De brandstichter** (1923) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2012%20BRANDSTICHTER%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « Welke **pentekeningen** van Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) waren in Abraham **HANS**' **Antwerpen in zijn verleden** (1907) ? ... » :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%20ANTWERPEN%20IN%20ZIJN%20VERLEDEN%201%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **13**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De Italiaansche vuurwerkmaker van** / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2013%20ITALIAANSCH%20VUURWERKMAKER%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS**

(1879-1914) : **14**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Alva's standbeeld van** / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2014%20ALVAs%20STANDBEELD%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **15**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Jeanne d'Arc** (1898) van / de Lodewijk **VAN LAEKEN** (1869-1930) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2015%20JEANNE%20ARC%20LODEWIJK%20VAN%20LAEKEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **16**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Vade-Mecum voor den Tooneelspeler – Liefhebber** (1910) van / de Lode **KRINKELS** (1858-1921).

In dit boek is er ook een verrassing, een « *publiciteit* » voor **HILPERIC EN FREDEGONDE** / Dans ce livre il y a aussi une surprise, une « *publicité* » pour **HILPERIC EN FREDEGONDE**

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2016%20VADE%20MECUM%20TONEELSP>

[ELER%20LIEFHEDBER%20KRINKELS%20BGO
ORDEN.pdf](#)

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **17**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Hoe men burgemeester wordt** (1910) **van** / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

[http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WAL
RAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATION
S%2017%20HOE%20MEN%20BURGEMEESTER
%20WORDT%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf](#)

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **18**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Betje op zee** (1890 ?) **van** / de Pol **SELENS** (18??-19 ??) :

[http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WAL
RAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIO
NS%2018%20BETJE%20OP%20ZEE%20SELEN
S%20BGOORDEN.pdf](#)

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **19**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Nikolaas Zannekin** of **Cassel** (1913) **van** / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

[http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WAL
RAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIO
NS%2019%20NIKOLAAS%20ZANNEKIN%20ABR
AHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf](#)

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **20**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De schuimlopers** (1910) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2020%20SCHUIMLOPERS%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **21**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Jan onversaagd** (1908) van / de Karel **ADRIAENSSENS** (18??-19??) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2021%20JAN%20ONVERSAAGD%20ADRIAENSSENS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **22**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De Judas van Tyrol** (19 ??) van / de David **VLEMINCKX** (18 ??-19 ??) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2022%20JUDAS%20VAN%20TYROL%20VLEMINCKX%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **23**) De afbeeldingen in / Les

illustrations dans **Bertrand, de zwarte jager** of **Gemeente** (1944) van / de Constant **DE KINDER** (1863-1943) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2023%20BERTRAND%20ZWARTE%20JAGER%20GEMEENTE%20DE%20KINDER%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) / **24**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De meesterknecht** (1855) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2024%20MEESTERKNECHT%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

VAN GASSE, Freddy ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **25**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Voor de jeugd / Gemengde vertellingen 2** (1904) van / de Constant **DE KINDER** (1863-1943) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIENS%2025%20VOOR%20DE%20JEUGD%20GEMENGDE%20VERTELLINGEN%202%20DE%20KINDER%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS**

(1879-1914) : **26**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Sneeuwitje** (1929) van / de K. **BOUTER** (= Lode OPDEBEEK) + **De paradijsvogeltjes** (1931) van / de Karel **ADRIAENSSENS** :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2026%20SNEEUWWITJE%20kBOUTER%20PARADIJSVOGELTJES%20ADRIAENSSENS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **27**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Antwerpen na de overgave** (1908 ?) van / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2027%20ANTWERPEN%20NA%20DE%20OVERGAVE%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **28**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De wonderdokter** (1884) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2028%20WONDERDOKTER%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **29**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Maarten Van Rossum van* / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2029%20MAARTEN%20VAN%20ROSSUM%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **30**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans *Vaderland* (19 ??) **van** / de Lodewijk **VAN LAEKEN** (1869-1930) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2030%20VADERLAND%20LODEWIJK%20VAN%20LAEKEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **31**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans (*Fernand*) *de zeerover* (1845) **van** / de Pieter Frans **VAN KERCKHOVEN** (1818-1857) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2031%20ZEEROVER%20VAN%20KERCKHOVEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS**

(1879-1914) : **32**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Amanda / uit het leven der zinneloozen** (18??) van / de Jan Renier **SNIEDERS** (1812-1888) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2032%20AMANDA%20SNIEDERS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **33**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Generaal De Wet, held van Zuid Afrika** (1907) van / de Rik **VAN FIENEN** (1869-1930) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2033%20GENERAAL%20DE%20WET%20HELD%20ZUID%20AFRIKA%20RIK%20VAN%20FIENEN%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **34**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Abel Pollet** (1909) van / de Constant **JARDINIER**, schuilnaam van / pseudonyme d'**Abraham HANS** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2034%20ABEL%20POLLET%20CONSTANT%20JARDINIER%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **35**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **James Watt** (1925 ?) **van** / de Jan **VERBEKE**, schuilnaam van / pseudonyme d'**Abraham HANS** :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2035%20JAMES%20WATT%20JAN%20VERBEKE%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **36**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **De reis rond de wereld door twee Vlaamsche jongens** (1910) **van** / de **AUCTOR**, schuilnaam van / pseudonyme de **Jan BRUYLANTS Jr.** (1871-1928) :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2036%20REIS%20ROND%20WERELD%20TWEE%20VLAAMSCHE%20JONGENS%20AUCTOR%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **36**) De afbeeldingen in / Les illustrations dans **Le tour du monde de deux enfants de Liège** (1911) **van** / de **AUCTOR**, schuilnaam van / pseudonyme de **Jan BRUYLANTS Jr.** (1871-1928) » :

<https://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20ILLUSTRATIONS%20AFBEELDINGEN%2036%20TOUR%20MONDE%20DEUX%20ENFANTS%20LIEGE%20AUCTOR%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **37**) De afbeeldingen in *Jan Breydel* (18 ??) / Les illustrations dans *Jan Breydel van / de Willem VERRIEST* (18 ??-19 ??) » :

<https://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2037%20JAN%20BREYDEL%20WILLEM%20VERRIEST%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **38**) De afbeeldingen in *La vie de Marie Stuart, la reine sans couronne* (1906 ?) van / de Henri Gabriel **LAURALI** (18 ??-19??) :

<https://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2038%20MARIE%20STUART%20LAURALI%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : **39**) De pentekeningen van Emiel **WALRAVENS** in *Een zeemanshart* (1925 ?) van / de Abraham **HANS** (1882-1939) :

<https://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%2039%20EEN%20ZEEMANS%20HART%20HANS.pdf>

[ONS%2039%20ZEEMANSHART%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf](http://www.idesetautres.be/upload/ILLUSTRATION%20dans%20KERLINGALAND%20%20A%20TRAVERS%20LA%20BELGIQUE%20et%20SCHELDE%20VRIJ%20de%20Abraham%20HANS.pdf)

GOORDEN, Bernard ; « *Des illustrations dans 3 livres d'Abraham HANS : A travers la Belgique (Op reis door België), Kerlingaland et Schelde vrij* » :

<http://www.idesetautres.be/upload/ILLUSTRATION%20dans%20KERLINGALAND%20%20A%20TRAVERS%20LA%20BELGIQUE%20et%20SCHELDE%20VRIJ%20de%20Abraham%20HANS.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « Wie heeft de handtekening van Emiel **WALRAVENS** doen verdwijnen en waarom ? **1** / Qui a fait disparaître la signature d'Emiel **WALRAVENS** et pourquoi ? **1** (De **pentekeningen** van / Les dessins à la plume de Emiel **WALRAVENS** (1879-1914) : Een afbeelding in / Une illustration dans *Histoire de Jeanne d'Arc* (1904) & *Genoveva van Brabant* (1918). »

Als U de afbeeldingen wilt vergelijken / Si vous souhaitez comparer les illustrations :

<http://www.idesetautres.be/upload/EMIEL%20WALRAVENS%20VERDWENEN%20HANDTEKENING%20SIGNATURE%20DISPARUE%201%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « *B. H. HANS est-il le même illustrateur que **E. HANS** ? ... / Is B. H. HANS dezelfde illustrator als **E. HANS** ? ...* » (Prachtige pentekeningen o. a. van windmolens / De superbes illustrations, e. a. de moulins à vent) :

<http://www.idesetautres.be/upload/BH%20HANS%20EHANS%20ILLUSTRATIONS%20AFBEELDINGEN%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

Bernard **GOORDEN** ; « *B. H. HANS est-il le même illustrateur que E. HANS ? ... (2) / Is B. H. HANS dezelfde illustrator als E. HANS ? ... (2)* » (Illustration / pentekening “Aan het Begijnhof” in *De zingende toren* van Abraham **HANS**.) :

<http://www.idesetautres.be/upload/BH%20HANS%20EHANS%202%20ILLUSTRATIONS%20AFBEELDINGEN%20ABRAHAM%20HANS%20BGOORDEN.pdf>

Enkele werken van Abraham HANS met pentekeningen o. a. van Emiel Walravens / Quelques oeuvres d'Abraham HANS avec des illustrations, e. a., d'Emiel Walravens.

Abraham **HANS** ; *De Schelde vrij !* (verhalen van de Schelde) ; Antwerpen, Lodewijk Opdebeek ; 1910, 200 pages.

INHOUDSOPGAVE

van Abraham **HANS**' *De Schelde vrij !*

(*verhalen van de Schelde* ; 1910)

+ **register afbeeldingen**

met **INTERNET links** naar de **26** hoofdstukken die **GRATIS** te downloaden zijn.

<http://www.idesetautres.be/upload/SCHELDE%20VRIJ%20ABRAHAM%20HANS%20INHOUDSOPGAVE%20TABLE%20MATIERES%20HOOFDSTUKKEN%20CHAPITRES%2001->

[26%20REGISTER%20INDEX%20AFBEELDINGE
N%20ILLUSTRATIONS%20BGOORDEN.pdf](http://www.idesetautres.be/upload/KERLINGALAN%20ABRAHAM%20HANS%20INHOUDSOPGAVE%20TABLE%20MATIERES%20HOOFDSTUKKEN%20CHAPITRES%2001-25%20REGISTER%20INDEX%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%20BGOORDEN.pdf)

Abraham **HANS** ; *Kerlingaland* (Geschiedenis, legenden, zeden en gewoonten der kustbewoners); Antwerpen, Lodewijk Opdebeek ; 1912, 267 pages.

INHOUDSOPGAVE

Van Abraham **HANS**' *Kerlingaland*

+ **register afbeeldingen**

met **INTERNET links** naar de **22** hoofdstukken die **GRATIS** te downloaden zijn.

[http://www.idesetautres.be/upload/KERLINGALAN
D%20ABRAHAM%20HANS%20INHOUDSOPGAV
E%20TABLE%20MATIERES%20HOOFDSTUKKE
N%20CHAPITRES%2001-
25%20REGISTER%20INDEX%20AFBEELDINGE
N%20ILLUSTRATIONS%20BGOORDEN.pdf](http://www.idesetautres.be/upload/KERLINGALAN%20ABRAHAM%20HANS%20INHOUDSOPGAVE%20TABLE%20MATIERES%20HOOFDSTUKKEN%20CHAPITRES%2001-25%20REGISTER%20INDEX%20AFBEELDINGEN%20ILLUSTRATIONS%20BGOORDEN.pdf)

Abraham **HANS** ; *A travers la Belgique* ; Anvers, Lode Opdebeek ; s. d. : 1911 ? ; 3 tomes en 1 volume : 95 + 102 + 151 pages (titre originel : *Op reis door België*).

TABLE DES MATIERES de *A travers la Belgique* d'Abraham **HANS** + **index des illustrations** avec liens **INTERNET** vers les **60** chapitres, qui peuvent être téléchargés

GRATUITEMENT :

[http://www.idesetautres.be/upload/A%20TRAVER
S%20LA%20BELGIQUE%201-
3%20ABRAHAM%20HANS%20TABLE%20MATIE](http://www.idesetautres.be/upload/A%20TRAVERS%20LA%20BELGIQUE%201-3%20ABRAHAM%20HANS%20TABLE%20MATIE)

[RES%20INDEX%20ILLUSTRATIONS%20AVEC%20LIENS%20INTERNET%20BGOORDEN.pdf](#)

Tous les titres d'**Arts et métiers** par A. **DUMOULIN** sont également accessibles et, eux aussi, téléchargeables **gratuitement** sur www.idesetautres.be, en l'occurrence :

« **Le diamant** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/DIAMANT%20DUMOULIN%20ABRAHAM%20HANS%201926.pdf>

« **Le fer** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/FER%20DUMOULIN%20ABRAHAM%20HANS%201926.pdf>

« **Le lin** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/LIN%20DUMOULIN%201926%20ABRAHAM%20HANS.pdf>

« **Le pain** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/PAIN%20DUMOULIN%201926%20ABRAHAM%20HANS.pdf>

« **La pierre** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/PIERRE%20DUMOULIN%201926%20ABRAHAM%20HANS.pdf>

« **Le sel** » :

<http://www.idesetautres.be/upload/SEL%20DUMOULIN%201926%20ABRAHAM%20HANS.pdf>

Autres articles / andere artikels.

GOORDEN, Bernard ; « *Is het **portret** van Gwyde (Gwijde) van Dampierre van Emiel **WALRAVENS** (1879-1914), van Edmond **VAN OFFEL** (1871-1959) of van een vroegere kunstenaar? ... / Le **portrait** de Gui (Guy) de Dampierre est-il d'Emiel*

WALRAVENS, d'Edmond **VAN OFFEL** ou d'un artiste antérieur ? » :

<http://www.idesetautres.be/upload/GWYDE%20GUI%20de%20DAMPIERRE%20PORTRET%20PORTRAIT%20BGOORDEN.pdf>

GOORDEN, Bernard ; « Het **portret** van Gwyde (Gwijde) van Dampierre bestaat ook in Hendrik **CONSCIENCE's** *Geschiedenis van België* (1845) / Le portrait de Gui (Guy) de Dampierre existe aussi dans la *Geschiedenis van België* (1845) de Henri **CONSCIENCE** :

<http://www.idesetautres.be/upload/GWYDE%20GUI%20de%20DAMPIERRE%20PORTRET%20%20PORTRAIT%20BGOORDEN.pdf>

ADDENDUM.

Emiel Walravens c/o Historische drukkerij Turnhout :
http://archive.historischedrukkerij.be/search?query=Emiel+Walravens&query_type=keyword&record_types%5B0%5D=Item&record_types%5B1%5D=File&record_types%5B2%5D=Collection&submit_search=Search&page=1

o. a. **Groeninghe** (1910) **** **Prachtig werk !**

Denis-Auguste-Marie **RAFFET** (1804-1860) :

<https://data.bnf.fr/fr/13012888/denis-auguste-marie-raffet/>

https://fr.wikipedia.org/wiki/Auguste_Raffet

https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Auguste_Raffet?uselang=fr

© 2019, Bernard GOORDEN